

بررسی عوامل فردی موثر در گرایش به اعتیاد در معتادین خود معرف به

مراکز ترک اعتیاد شهر بیرجند

طاهره فرهادیان^۱

^۱ مربی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بیرجند، گروه پرستاری ، بیرجند، ایران

نویسنده مسئول:

طاهره فرهادیان

چکیده

مصرف مواد مخدر یکی از بلایای اجتماعی است که همچون بلایای طبیعی قدرت تخریب و ویرانی های خانه همراه با اعضاء آن را دارد. رشد روز افزون اعتیاد و سوء مصرف مواد مخدر در بین افراد جامعه ، لزوم شناسایی عوامل موثر در گرایش به سوء مصرف مواد مخدر را بیش از پیش آشکار کرده است . تعیین عوامل موثر بر بروز اعتیاد موجب افزایش آگاهی در مورد سوء مصرف مواد و آمادگی برای کنترل آن و تهیه برنامه های پیشگیری و مقابله با مصرف مواد می شود. طرح پژوهش حاضر از مقوله طرح های توصیفی بوده و جامعه آماری را معتادین خود معرف به مراکز ترک اعتیاد شهر بیرجند تشکیل می دادند. در این مطالعه از روش نمونه گیری تصادفی سیستماتیک استفاده شد. بدین صورت که از بین حدوداً ۲۰۰۰ پرونده موجود در ۱۷ مرکز ترک اعتیاد طبق جدول مورگان تعداد ۳۲۰ نمونه به صورت تصادفی انتخاب و اطلاعات لازم با استفاده از پرسشنامه جمع آوری و تجزیه و تحلیل شد. در نهایت داده ها توسط نرم افزار (SPSS) ، جداول توزیع فراوانی ها ، نمودارها و آزمون کای دو آنالیز شد. در این پژوهش ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه محقق ساخته بود که در رابطه با خصوصیات دموگرافیک و عوامل فردی موثر بر بروز اعتیاد تنظیم شد. از دیدگاه معتادان مورد مطالعه نگرانی های عصبی و فشارهای روانی در زندگی، کنجکاوی ، کسب لذت و تسکین دردهای جسمی بیشترین تاثیر را در شروع اعتیاد داشته است.

واژگان کلیدی: اعتیاد، عوامل فردی موثر در گرایش به اعتیاد، مراکز ترک اعتیاد

مقدمه

مصرف مواد مخدر یکی از بلایای اجتماعی است که همچون بلایای طبیعی قدرت تخریب و ویرانی های خانه همراه با اعضا آن را دارد. به اعتقاد تحلیل گران اجتماعی، اعتیاد به مواد مخدر، به عنوان یکی از مسائل پیچیده اجتماعی در عصر حاضر است که زمینه ساز بروز بسیاری از آسیب ها و انحرافات اجتماعی می باشد. به عبارت دیگر رابطه اعتیاد با مسائل اجتماعی ارتباطی دو جانبه است. از یک سو اعتیاد، جامعه را به رکود و انحطاط می کشاند و از سوی دیگر پدیده ای است که ریشه در مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه و دارد. اعتیاد گرایش فرد را به اصول اخلاقی و معنوی و ارزش های اجتماعی کاهش می دهد به طوری که آسیب شناسان اجتماعی، اعتیاد را به مثابه « جنگ شیمیایی خانگی » و « جنگ بدون مرز » می دانند. مشکل اعتیاد به مواد مخدر، مشکلی جهانی بوده و یکی از معضلات بهداشتی - درمانی جوامع مختلف محسوب می شود و کمتر کشوری را در دنیا میتوان یافت که از این آسیب در امان باشد (لوگان، ۱۳۸۵). بحران اعتیاد مثل بحران های دیگر مانند تخریب محیط زیست، فقر و قحطی، جنگ و خونریزی و ظهور بیماری های نوپدید سلامت جوامع بشری را تهدید می نماید و منجر به مشکلات و معضلات خانوادگی، فساد و جرایم و بی ثباتی سیاسی و اقتصادی جامعه می شود. اعتیاد والدین یک اثر طولانی بر سلامتی و ایمنی بچه ها دارد (هاشمی، ۲۰۰۴). سوء مصرف مواد در ایران یکی از مهم ترین مسایل بهداشتی، درمانی، اجتماعی و فرهنگی به شمار می رود، به گونه ای که بیش از ۹۰ درصد مردم نسبت به مصرف مواد در جامعه، ابراز نگرانی جدی کرده اند. آمارها بیانگر آن است که نرخ شیوع مصرف مواد مخدر در جمعیت سنی ۱۵ تا ۶۴ ساله کشور ایران معادل ۲/۶۵ درصد بوده به طوری که تعداد تقریبی معتادان یک میلیون و ۳۲۵ هزار نفر برآورد شده است (دفتر تحقیقات و آموزش ستاد، ۱۳۹۰). یکی از ریسک فاکتورهای کودک آزاری را وابستگی به مواد و تغییرات خلقی ناشی از آن ذکر کرده اند (کارنی^۱، ۲۰۱۰). در مورد علل ریشه ای سوء مصرف مواد مخدر توافق خاصی وجود ندارد، به طوری که عوامل مرتبط با سوء مصرف مواد متعدد و متنوع هستند و شامل زمینه های فردی، ویژگی های خانوادگی و عوامل اجتماعی و محیطی می شود (میسسیا، ۲۰۰۹). یکی از مدل هایی که به توضیح سبب شناسی اعتیاد می پردازد، مدل زیستی روانی اجتماعی است. در این مدل اعتیاد یک بیماری با سبب شناسی چندعاملی معرفی می شود و مجموعه ای از عوامل خطر سازه عنوان زمینه ساز شروع اعتیاد و تأثیرگذار بر چگونگی مصرف مواد در ادامه مصرف فرد معرفی می شود. باید به این نکته توجه داشت که اهمیت این عوامل خطر ساز در شروع مصرف مواد بسته به سن فرد، محیط زندگی و بسیاری از عوامل دیگر متغیر است (رادفر، ۱۳۸۸). در تقسیم بندی دیگری فرجاد علل مؤثر در اعتیاد را به سه دسته تقسیم می کند: عوامل فردی (کسب لذت، کنجکاوی، مشکلات روانی و فردی)، عوامل خانوادگی (وجود فرد مصرف کننده در خانواده، رفاه اقتصادی و اختلافات والدین) و عوامل اجتماعی (در دسترس بودن مواد، بیکاری، نابرابری اقتصادی و رشد صنعت) (فرجاد، ۱۳۷۴). در پژوهشی با هدف بررسی دیدگاه معتادان درباره علل گرایش به اعتیاد یافته ها نشان داد که در زمینه ی عوامل فردی، رفع احساس تنهایی و انزوا؛ در زمینه ی عوامل خانوادگی، روابط نامناسب والدین با فرزندان؛ در زمینه ی عوامل اجتماعی، وجود دوستان معتاد؛ در زمینه ی عوامل اقتصادی، بیکاری و در زمینه عوامل فرهنگی، نداشتن تفریحات و سرگرمی سالم در اوقات فراغت به ترتیب دارای بیشترین اهمیت بوده است (شرق، نیساری و آلیلو، ۱۳۹۰). همچنین، یافته های پژوهش نارنجی ها و همکاران نشان داد که علت مصرف مواد تعارف و پیشنهاد دوستان، کنجکاوی، تفریح و سرگرمی، والدین معتاد، فشارهای روحی و روانی، اختلافات خانوادگی و در مراتب بعدی به ترتیب اولویت کار سنگین و خستگی ناشی از کار، کاهش درد، بیکاری، عدم آگاهی از عوارض اعتیاد، انزال زودرس، فوت بستگان نزدیک، در دسترس بودن مواد و شکست در عشق بوده است (۱۳۸۴). واکاردلیس^۲ (۲۰۰۶) موارد روانشناختی در بروز وابستگی به مواد را عدم تحمل ناامیدی و درد، کمبود موفقیت در زندگی، کمبود ارتباطات پر معنی و بامحبت، اعتماد به نفس پایین و تمایل طبیعی به ریسک کردن عنوان می کند. مطالعه نجاری فارس (۱۳۸۵) نشان می دهد بیشترین علت شروع مصرف، ناشی از سرخوشی و مهمانی های شبانه و توسط بستگان معتاد است. پژوهشگران دلایل مختلفی را، از جمله فشار دوستان و همسالان، طغیان علیه والدین، گریز از ناملایمات زندگی، آشفتگی عاطفی، بیگانگی یا طرد شدگی از سوی سایرین (ماوسن، کیگان، هوستون و کانجر ۱۳۸۰)، تاریخچه زندگی و صفات شخصیتی (سختاوت، ۱۳۷۷)، نگرش به مواد مخدر (دلاور و رضایی، ۱۳۸۷) را در اعتیاد مؤثر می دانند.

رشد روز افزون اعتیاد و سوء مصرف مواد مخدر در بین افراد جامعه، لزوم شناسایی عوامل مؤثر در گرایش به سوء مصرف مواد مخدر را بیش از پیش آشکار کرده است. تعیین عوامل مؤثر بر بروز اعتیاد موجب افزایش آگاهی در مورد سوء مصرف مواد و آمادگی برای کنترل آن و تهیه برنامه های پیشگیری و مقابله با مصرف مواد می شود. یافته های این پژوهش می تواند برای تدوین محتوای آموزشی و تهیه خطوط راهنمای مددکاران اجتماعی، مشاوران و سایر متخصصانی که در مراکز درمان معتادان خود معرف فعالیت می کنند مورد استفاده قرار گیرد.

^۱-Carney^۲- Varcarolis

بخشی از این یافته ها می تواند برای رفع نیازهای آموزشی این متخصصان در کار با افراد وابسته به مواد مخدر و بررسی نیازهای آنها مفید باشد و قسمت دیگری از این اطلاعات می تواند به تهیه رهنمودهایی در خصوص نحوه برخورد با اعضای خانواده افراد وابسته به مواد مخدر و عرضه خدمات حمایتی به اعضای آسیب دیده این نوع خانواده ها کمک کند.

از سوی دیگر، مسئولان مراکز درمانی معتادان خود معرف می توانند از یافته های این پژوهش در صورت نیاز و تمایل برای باز بینی برنامه های گذشته و طراحی برنامه های جدید بر حسب نیاز استفاده کنند. این اطلاعات می تواند برای پیشگیری از ادامه سوء مصرف مواد مخدر در این افراد و به طور اختصاصی برای تشخیص، درمان و حمایت های مورد نیاز برای آنان مفید باشد. سؤال پژوهشی تحقیق حاضر این است که توزیع فراوانی عوامل فردی موثر در گرایش به اعتیاد در معتادین خود معرف به مراکز ترک اعتیاد شهر بیرجند چگونه است؟

روش

جامعه، نمونه و روش نمونه گیری

طرح پژوهش حاضر از مقوله طرح های توصیفی بود و جامعه آماری را معتادین خود معرف به مراکز ترک اعتیاد شهر بیرجند تشکیل می دادند. در این مطالعه از روش نمونه گیری تصادفی سیستماتیک استفاده شد. بدین صورت که از بین حدوداً ۲۰۰۰ پرونده موجود در ۱۷ مرکز ترک اعتیاد طبق جدول مورگان تعداد ۳۲۰ نمونه به صورت تصادفی انتخاب و اطلاعات لازم با استفاده از پرسشنامه جمع آوری و تجزیه و تحلیل شد. در نهایت داده ها توسط نرم افزار (SPSS) ، جداول توزیع فراوانی ها ، نمودارها و آزمون کای دو آنالیز شد.

ابزار

در این پژوهش ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه محقق ساخته بود که در رابطه با خصوصیات دموگرافیک و عوامل فردی موثر بر بروز اعتیاد تنظیم شد. پژوهشگر جهت تعیین اعتبار علمی پرسشنامه از روش اعتبار محتوی و به منظور کسب اعتماد علمی پرسشنامه از روش آزمون مجدد استفاده نمود. با توجه به موضوع حساسیت برانگیز پرسشنامه قبل از اجرا با دادن اطمینان به افراد از محرمانه بودن نتایج پژوهش و اهمیت پاسخ درست برای دستیابی به یک تحلیل واقع بینانه تلاش شد تا تعداد پاسخ های ناصحیح کاهش یابد. کسب افزایش توانایی جسمی، کسب افزایش توانایی جنسی، اختلالات روانپزشکی درمان نشده، تسکین درد های جسمی مزمن، کنجکاوی، کسب لذت ، نگرانی های عصبی و فشارهای روانی در زندگی، عضویت در یک گروه برای کسب حمایت از متغیرهای موردنظر در زمینه عوامل فردی موثر بر بروز اعتیاد و سن، جنس، میزان تحصیلات، شغل، وضعیت زناشویی، نوع ماده مخدر، روش مصرف و زمان مصرف ماده مخدر از جمله فاکتورهای مورد بررسی در زمینه خصوصیات دموگرافیک بودند.

یافته ها

نتایج نشان می دهد که ۲۵۵ نفر از معتادان مورد مطالعه (۷۹/۷٪) مذکر و ۶۵ نفر (۲۰/۳٪) مونث بودند. ، بیشترین فراوانی (۲۸/۴٪) مربوط به معتادان دارای سن ۳۱-۴۰ سال و کمترین فراوانی (۱۹/۷٪) مربوط به معتادان دارای سن ۴۱-۵۰ سال بود. بیشترین معتادان مورد مطالعه (۲۴/۷٪) دارای تحصیلات ابتدایی و ۳۰ نفر (۹/۴٪) دارای تحصیلات فوق دیپلم و بالاتر بودند. بیشترین فراوانی (۳۹/۴٪) مربوط به معتادان دارای شغل آزاد و کمترین فراوانی (۵٪) مربوط به معتادان دارای شغل کشاورزی بود. ۲۵۳ نفر از معتادان مورد مطالعه (۷۹/۱٪) متاهل بودند. بیشتر معتادان مورد مطالعه (۸۴/۴٪) از تریاک، ۶۵/۶٪ از شیر و ۷ نفر (۲/۲٪) از ماده مخدر آمفیتامین استفاده می کردند. ۲۴۲ نفر از معتادان مورد مطالعه (۷۵/۶٪) از روش تدخین و یک نفر (۰/۳٪) از روش تزریق وریدی برای استعمال مواد مخدر استفاده می کردند. بیشتر معتادان مورد مطالعه (۹۷/۸٪) اعلام داشته اند که روزانه حداقل یکی از مواد مخدر را مصرف می کردند.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی معتادان مورد مطالعه بر حسب خصوصیات دموگرافیک

جنس			
مذکر	مونث		
جمع کل			
تعداد	درصد	تعداد	درصد
تعداد	درصد	تعداد	درصد
۲۵۵	۷۹/۷	۶۵	۲۰/۳
۳۲۰	۱۰۰		
سن			
۳۰ سال و کمتر	۳۱-۴۰ سال	۴۱-۵۰ سال	بیشتر از ۵۰ سال
جمع کل			
تعداد	درصد	تعداد	درصد
تعداد	درصد	تعداد	درصد
۸۴	۲۶/۳	۹۱	۲۸/۴
۳۲۰	۱۰۰	۶۳	۱۹/۷
		۸۲	۲۵/۶
تحصیلات			
بی سواد	ابتدایی	راهنمایی	دبیرستان
دیپلم و بالاتر	جمع کل	دیپلم	فوق
تعداد	درصد	تعداد	درصد
تعداد	درصد	تعداد	درصد
۳۴	۱۰/۶	۷۹	۲۴/۷
۳۰	۹/۴	۷۷	۲۴/۱
		۳۳	۱۰/۳
		۶۷	۲۰/۹
شغل			
خانه دار	کارگر	کشاورز	کارمند
آزاد	بازنشسته		

بیکار												جمع کل			
تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد					
تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد					
۲۷	۳۹/۴	۱۲۶	۵/۶	۱۸	۵/۳	۱۷	۵	۱۶	۱۶/۶	۵۳	۱۹/۷	۶۳	۸/۴		
												۱۰۰	۳۲۰		
وضعیت زناشویی															
متاهل												مجرد		ازدواج بارچندم، بیوه، متارکه، طلاق گرفته	
جمع کل															
تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد			
تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد			
۷۹/۱	۲۵۳	۴۴	۱۳/۸	۲۳	۷/۲										
												۱۰۰	۳۲۰		
زمان مصرف															
روزانه		اغلب روزها		یکبار در هفته		دوبار در هفته		چند بار در							
ماه															
تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد			
تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد		تعداد درصد			
۳۱۳	۹۷/۸	۴	۱/۳	۱	۰/۳	۱	۰/۳	۱	۰/۳	۱	۰/۳	۱	۰/۳		
												۱۰۰	۳۲۰		

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی معتادان مورد مطالعه بر حسب نوع ماده مخدر و روش مصرف

ماده ی مخدر مصرفی	فراوانی	درصد
کوکائین	۲۱	۶/۶
تریاک	۲۷۰	۸۴/۴
هروئین	۲۸	۸/۸
داروهای آرام بخش	۸	۲/۵
آمفیتامین	۷	۲/۲
شیره	۲۱۰	۶۵/۶
کریستال	۴۶	۱۴/۴
شیشه	۱۴	۴/۴

جدول شماره ۳: مقایسه میانگین رتبه عوامل فردی موثر در شروع اعتیاد از دیدگاه معتادان مورد مطالعه

عوامل فردی موثر در شروع اعتیاد	میانگین رتبه
کسب افزایش توانایی جسمی	۴/۲۶
کسب افزایش توانایی جنسی	۳/۲۲
اختلالات روانپزشکی درمان نشده	۳/۲۷
تسکین دردهای جسمی مزمن	۴/۹۰
کنجکاوی	۵/۰۷
کسب لذت	۴/۹۹
نگرانی های عصبی و فشارهای روانی در زندگی	۵/۵۸
عضویت در یک گروه برای کسب حمایت	۴/۷۱

همانطور که جدول فوق نشان می دهد، از دیدگاه معتادان مورد مطالعه نگرانی های عصبی و فشارهای روانی در زندگی، کنجکاوی ، کسب لذت و تسکین دردهای جسمی بیشترین تاثیر را در شروع اعتیاد داشته است.

جدول شماره ۴: مقایسه دیدگاه معتادان مذکر و مونث مورد مطالعه در خصوص عوامل موثر در شروع اعتیاد

عوامل موثر	جنس	اصلا	کم	بدون نظر	زیاد	خیلی زیاد	سطح معناداری
		تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	
فردی	مذکر	۱۶ (۶/۳)	۵۱ (۲۰/۰)	۱۴۹ (۵۸/۴)	۳۹ (۱۵/۳)	۰ (۰)	۰/۰۰۳
	مونث	۲ (۳/۱)	۲۷ (۴۱/۵)	۳۱ (۴۷/۷)	۵ (۷/۷)	۰ (۰)	

با توجه به جدول فوق، ۱۵/۳٪ معتادان مذکر و ۷/۷٪ معتادان مونث تاثیر عوامل فردی در شروع اعتیادشان را در حد زیاد دانسته اند و این تفاوتها از نظر آماری معنی دار بود.

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی عوامل فردی موثر در گرایش به اعتیاد در معتادین خود معرف به مراکز ترک اعتیاد شهر بیرجند بود. اعتیاد و سوء مصرف مواد مخدر به عنوان یکی از رفتارهای پر خطر، در سطح جامعه جهانی بیش از ۲۴۰ میلیون نفر مصرف کننده غیر قانونی مواد و در کشور ایران حداقل یک میلیون و ۳۲۵ هزار نفر معتاد را جذب کرده است. روند رو به رشد سوء مصرف مواد در سطح جوامع ناشی از عصر فرا مدرنیته و ترویج باورها و نگرش های غلط برای جذب مشتریان جدید، ابراز نگرانی بیش از ۹۰ درصد مردم ایران درباره مصرف مواد در جامعه، دغدغه بیش از ده میلیون نفر از همسران و فرزندان معتادان در سطح کشور نسبت به این رفتار پرخطر، بروز خسارت های اقتصادی (از جمله خسارت و هزینه های امر مبارزه به میزان بیش از ۱۰ هزار میلیارد تومان طبق بررسی سال ۱۳۸۴)، خسارت های فرهنگی (مصرف مواد به عنوان جزیی از سبک زندگی)، خسارت های بهداشتی (نظیر شیوع بیماری های عفونی، هپاتیت سی، ایدز و متوسط مرگ روزانه ۱۱ نفر ناشی از عوارض سوء مصرف مواد طی ده سال گذشته)، خسارت های اجتماعی (مصرف مواد به عنوان علت و پایه بسیاری از جرایم، بزهکاری ها و آسیب های اجتماعی همچون سرقت، طلاق، کودک آزاری، همسر آزاری، قتل عمد، جرایم منکراتی، نزاع و خشونت، جرایم مالی و.....)، تغییر الگوی سن و جنسیت مصرف کنندگان و در نتیجه مواجهه ی دستگاه های متولی درمان و پیشگیری با مشکلات مضاعف، همه و همه حکایت از اهمیت و ضرورت توجه جدی تر به بحث بررسی عوامل فردی موثر در گرایش به اعتیاد دارد.

بر این اساس و در یک نگاه کلی به نتایج ارایه شده از دیدگاه معتادان مورد مطالعه نگرانی های عصبی و فشارهای روانی در زندگی، کنجکاو و کسب لذت به ترتیب بیشترین تاثیر را در شروع اعتیاد داشته است. نتیجه آزمون فریدمن نشان داد که بین میانگین رتبه عوامل فردی موثر در شروع اعتیاد از دیدگاه معتادان مورد مطالعه تفاوت معناداری وجود دارد. در پژوهشی که توسط کریمی (۱۳۷۸) تحت عنوان بررسی جنبه های فرهنگی - اجتماعی گرایش به مواد مخدر در بین زندانیان ندامتگاه مرکزی زاهدان انجام شد نتایج حاصل از تحقیق نشان داد ۸۰ درصد حس کنجکاو و ۳۰ درصد اضطراب نقش مهمی در گرایش به مواد مخدر داشته است. همچنین پژوهش نوکنی (۱۳۸۱) نشان می دهد که افسردگی، اضطراب، هیجان طلبی، مهارت های اجتماعی، مهارت های فاکتورهای موثر در شروع اعتیاد می باشند. نتایج تحقیقات انجام شده بر روی مواد مخدر نشان می دهد که متغیرهای متعددی به عنوان دلال اصلی و یا عوامل خطرزای مصرف مواد روان گردان و یا مخدر شناخته شده اند. نتایج نشان می دهند که فشارهای روحی و روانی (دوراد، برتوز، فان، کورکاس و بانگنر ۲۰۰۸، ۲۰۰۸)؛ تمایل برای افزایش شور و هیجان و افزایش ارتباط اجتماعی و خوش مشربی (مارتینز رودر یگو یز و همکاران ۲۰۰۸، ۲۰۰۸)، داشتن استرس زیاد (شفیق ۵ و همکاران، ۲۰۰۶)، کنجکاو و کسب حالات غیر هوشیارانه و افزایش انگیزه ی افزایش قوای جنسی (سومنال ۶ و همکاران، ۲۰۰۸)، به عنوان مهم ترین عوامل موثر در مصرف مواد مخدر نقش داشته که با نتایج حاصل از این تحقیق همسو می باشد. همچنین نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد معتادان تاثیر عوامل فردی در شروع اعتیادشان را در حد زیاد دانسته و این تفاوت ها از نظر آماری معنی دار بود ($p = 0.003$). در هر صورت اعتیاد معلول است و هر یک از جامعه شناسان، روان پزشکان، آسیب شناسان اجتماعی و..... از دیدگاه های متفاوت خاص خود به تعبیر و تحلیل این پدیده پرداخته اند. از این نتایج می توان در پیشگیری و آسیب شناسی افراد معتاد استفاده کرد و روش های آموزشی و درمانی را به صورت بلند مدت برای بهبود معتادان به مواد مخدر به کار برد.

اعتیاد مسئله ای است جهانی که پیشگیری و نیز از میان بردن آن عزمی ملی می خواهد لذا توصیه می شود به همین منظور از نظرات و تجربیات سازمان ها و مجامع بین المللی ذیصلاح و مراکز علمی و فرهنگی برای پیشگیری و مبارزه با آن استفاده شود. همچنین پیشنهاد می گردد از وزارتخانه های آموزش و پرورش، آموزش عالی و تحقیقات و فناوری، بهداشت و درمان و آموزش پزشکی درخواست شود به منظور آشنایی افراد جامعه و تحصیل کردگان با معضلات و خطرات اعتیاد در سرفصل کتب درسی مطالبی را به این امر اختصاص دهند. آموزش اولیا و دانش آموزان مدرسه در جهت مراقبت و پیشگیری از بروز اعتیاد نیز از اهمیت بالایی برخوردار است.

تقدیر و تشکر

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی مصوب شورای پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند است. نویسنده مراتب تشکر خود را از تمام عزیزانی که در امر تصویب، تکمیل پرسشنامه و جمع آوری اطلاعات مساعدت نمودند، اعلام می دارد.

References

- Research Institute for Humanities and Social Studies, Jihad University National Awareness Pattern of Drug Use - among Citizens of Islamic Republic of Iran. Office of Drug Recovery and Training, Presidential Administration. ; 2011.[Persian]
- Delaware, Ali and Rezaei, Ali Mohammad. Construction and standardization of Drug Attitude Survey - Questionnaire on its relationship with personal and family components among high school students in secondary and secondary schools throughout the country, Dariush Institute. ; 2008.[Persian]
- Radfar, Seyyed Amin .A Practical Review of the Definitions of Addiction, Journal of Addiction. ; 2009 (9) 3.87--90. [Persian]
- Generation, Jafar . Sociology of Social Deviations in Tehran, Payam-e-Noor University Press ; 2004. [Persian]- East, Ali; Nisari, Roghayeh and Aliloo, Leila . Investigating the Factors Affecting the Relapse of Addiction from - the Point of View of Addicts Referring to Centers, Urmia Medical Journal. 2011. ; 22 (2), 129-136. [Persian]
- Sariami, Hamid; Ghorbani, Majid; Minooie, Mahmoud . Four decades of research on addiction prevalence in - Iran. Quarterly Journal of Addiction Research.2013 ; (7) 26, 52-29. [Persian]
- Farajid, Mohammad Hussein . Social Pathology and Sociology of Dehraf, Tehran: Badr Research and Advice - Center ;1995. [Persian]
- Karimi, Hadi . Investigating the socio-cultural aspects of drug trafficking among prisoners in the central prison of - , available on the Zahedan. The first comprehensive congress on anti-addiction health solutions. ; 1999. ; 17-19 www.iranpsych.tums.ac.ir. [Persian] site
- Logan, Barabarabirian Dawkins, Family Health Nursing, Family-Friendly. Ed. 3. Tehran: Iran University of - .[Persian] Medical Sciences Publications. ;
- Mouse, Paul Henry; Kyogan; Jerome; Houston; Alta Carroll; Kanjar; John Jin Vie . Child Growth and - Personality. Translated by Mahshid Yasayi. Tehran: Central Publications . ; 1380.[Persian]
- Orange, Homan, Rafiei, Hasan; Baghostani, Ahmad Reza; Nouri, Roya; Shirin Bayan; Peyman; Farhadi; - Mohammad Hassan; Vojdani Roshan; Afshin & Etemadi; Hossein . Rapid Assessment of Drug Abuse and Substance Abuse in Iran; Welfare Organization of the country ;2005. [Persian]
- Nokani, Mostafa . Investigating the Risk Factors and Conservatives in Drug Dependence, presented in the - Congress on Drug Addiction Challenges, Treatment, Zanjan. ; [Persian]
- S. Child abuse risk factors and prevention strategies. Available at :<http://at-risk-youth-Carney-support.suite101.com/> Accessed article.cfm/child-abuse-risk-factors-and-prevention-strategies Apr 20 , 2010.
- in cannabis abusers: A study in Dorard G, Berthoz S, Phan O, Corcos M, Bungener C. Affect deregulations- Adolescent Psychology.2008. ; 17(5): 274-282. adolescents and young adults. European Child
- Hashemi A. A new way in fighting against opioid drug. First ed. Tehran: commutate of fighting against opioid - drug; 2004. [Persian]
- Program for Prevention and Maithya W, R. Drug Abuse in Secondary Schools in Kenya: Developing a - unpublished dissertation,University of South Africa.2009. Intervention, Ph.D
- Martinez-Rodriguez J.E., Munteis, E., Carreno, M., Blanco, Y., Roquer, J.,Abanades, S. et al. Cannabis use in - Spanish patients with multiple. ;2008.
- use. Journal Psycho -active Parks K. A., Kennedy C. L. Club drugs: Reasons for and consequences of- Drugs.2008 ; 36(3): 295-302.
- Shafiq, M., Shah, Z., Saleem, A., Siddiqi, M. T, Shaikh, K. S., Salahuddin F. F. Perceptions of Pakistani medical - students about drugs and alcohol: A questionnaire-based survey. Subst abuse Treat Per Pol1. ;2006.
- function, and subjective experiences of Sumnall A. R, Woolfall K., Edwards S., Cole J. C, Beynon C. M. Use, - gamma-hydroxybutyrate (GHB). Drug Alcohol Dependence.2008; 92(1/3): 286-290.
- Philadelphia: WB Saunders; 2006. . Varcarolis E. Foundation of psychiatric mental health nursing. 5th ed-